

Л.Н. ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУРАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ
ЕВРАЗИЙСКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ УНИВЕРСИТЕТ ИМЕНИ Л.Н. ГУМИЛЕВА
L.N. GUMILYOV EURASIAN NATIONAL UNIVERSITY

ҚАЗАҚСТАННЫҢ ТҰРАҚТЫ
ЭКОНОМИКАЛЫҚ ДАМУ МОДЕЛІН ҚҰРУ
ЖАҒДАЙЫНДАҒЫ ҚАРЖЫ ЖҮЙЕСІ

ФИНАНСОВАЯ СИСТЕМА В УСЛОВИЯХ
СОЗДАНИЯ МОДЕЛИ
УСТОЙЧИВОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО
РАЗВИТИЯ КАЗАХСТАНА

THE FINANCIAL SYSTEM IN
THE CONTEXT OF CREATING A MODEL
OF SUSTAINABLE ECONOMIC
DEVELOPMENT OF KAZAKHSTAN

АСТАНА
ASTANA
2024

*Посвящается юбилею - 80-летию
Искаковой Загиры Дуйсембаевны*

***ИСКАКОВА ЗАГИРА ДУЙСЕМБАЕВНА
ISKAKOVA ZAGIRA DUYSEMBAYEVNA***

***ЭКОНОМИКА ҒЫЛЫМДАРЫНЫҢ ДОКТОРЫ, ПРОФЕССОР
ДОКТОР ЭКОНОМИЧЕСКИХ НАУК, ПРОФЕССОР
DOCTOR OF ECONOMIC SCIENCES, PROFESSOR***

**ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ ЖОҒАРЫ БІЛІМ МИНИСТРЛІГІ
Л.Н.ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУРАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ**

**МИНИСТЕРСТВО НАУКИ И ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ РЕСПУБЛИКИ
КАЗАХСТАН
ЕВРАЗИЙСКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ УНИВЕРСИТЕТ ИМЕНИ Л.Н. ГУМИЛЕВА
THE MINISTRY OF SCIENCE AND HIGHER EDUCATION OF THE REPUBLIC OF
KAZAKHSTAN
L.N. GUMILYOV EURASIAN NATIONAL UNIVERSITY**

**«ҚАЗАҚСТАННЫҢ ТҰРАҚТЫ ЭКОНОМИКАЛЫҚ ДАМУ МОДЕЛІН ҚҰРУ
ЖАҒДАЙЫНДАҒЫ ҚАРЖЫ ЖҮЙЕСІ»
Халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференциясының
МАТЕРИАЛДАРДЫҢ ЖИНАҒЫ**

**СБОРНИК МАТЕРИАЛОВ
Международной научно-практической конференции
«ФИНАНСОВАЯ СИСТЕМА В УСЛОВИЯХ СОЗДАНИЯ МОДЕЛИ УСТОЙЧИ-
ВОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ КАЗАХСТАНА»**

**COLLECTION OF REPORTS
of the International scientific and practical conference
«THE FINANCIAL SYSTEM IN THE CONTEXT OF CREATING A MODEL
OF SUSTAINABLE ECONOMIC DEVELOPMENT OF KAZAKHSTAN»**

АСТАНА, 2024
ASTANA, 2024

УДК 336 (574)
ББК 65.261 (5Каз)
Қ 18

Редакциялық алқа:

Мақыш С.Б. - Л.Н. Гумилев атындағы ЕҰУ Басқарма мүшесі – академиялық мәселелер жөніндегі проректоры

Жағыпарова А.О. - Экономика факультетінің деканы

Ажмухамедова А.А. - Экономика факультеті деканының ғылыми жұмыстар жөніндегі орынбасары

Мажитов Д.М. - «Қаржы» кафедрасының профессоры

Бұлақбай Ж.М. - «Қаржы» кафедрасының меңгерушісі

Майдырова А.Б. - «Экономика және кәсіпкерлік» кафедрасының меңгерушісі

Сембиева Л.М. - «Мемлекеттік аудит» кафедрасының меңгерушісі

Аманова Г.Д. - «Есеп және талдау» кафедрасының меңгерушісі

Мухияева Д.М. - «Менеджмент» кафедрасының меңгерушісі

Искаков Б.М. - «Тұран-Астана» университетінің «Іскерлік басқару» кафедрасының профессоры

Қ 18 «ҚАЗАҚСТАННЫҢ ТҰРАҚТЫ ЭКОНОМИКАЛЫҚ ДАМУ МОДЕЛІН ҚҰРУ ЖАҒДАЙЫНДАҒЫ ҚАРЖЫ ЖҮЙЕСІ» халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференциясы= Международная научно-практическая конференция «ФИНАНСОВАЯ СИСТЕМА В УСЛОВИЯХ СОЗДАНИЯ МОДЕЛИ УСТОЙЧИВОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ КАЗАХСТАНА»= International scientific and practical conference «THE FINANCIAL SYSTEM IN THE CONTEXT OF CREATING A MODEL OF SUSTAINABLE ECONOMIC DEVELOPMENT OF KAZAKHSTAN» – Астана: ИП «Булатов А.Ж.» – 572 б.(с.) - қазақша, орысша, ағылшынша.

ISBN 978-601-337-934-0

«ҚАЗАҚСТАННЫҢ ТҰРАҚТЫ ЭКОНОМИКАЛЫҚ ДАМУ МОДЕЛІН ҚҰРУ ЖАҒДАЙЫНДАҒЫ ҚАРЖЫ ЖҮЙЕСІ» атты халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференция материалдарының жинағында жас ғалымдар, докторанттар, магистранттар мен студенттер жүргізген өзекті және проблемалық мәселелерді қамтитын авторлық зерттеулері берілген. Басылым студенттерге, магистранттарға, докторанттарға, сонымен қатар қазіргі ғылымның өзекті мәселелерімен айналысатын оқырман қауымға арналған.

В сборнике материалов международной научно-практической конференции, на тему «ФИНАНСОВАЯ СИСТЕМА В УСЛОВИЯХ СОЗДАНИЯ МОДЕЛИ УСТОЙЧИВОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ КАЗАХСТАНА» представлены результаты авторских исследований по актуальным и проблемным вопросам, проведенных молодыми учеными, докторантами, магистрантами и студентами. Издание предназначено для студентов, магистрантов, докторантов, а также для широкого круга читателей, занимающихся актуальными проблемами современной науки.

The collection of materials of the international scientific and practical conference on the topic «THE FINANCIAL SYSTEM IN THE CONTEXT OF CREATING A MODEL OF SUSTAINABLE ECONOMIC DEVELOPMENT OF KAZAKHSTAN» presents the results of original research on topical and problematic issues conducted by young scientists, doctoral students, master degree students and undergraduates. The publication is intended for undergraduates, master and doctoral students, as well as for a wide range of readers studying current problems of modern science.

УДК 336 (574)
ББК 65.261 (5Каз)

ISBN 978-601-337-934-0

© Л.Н. Гумилев атындағы ұлттық университеті, 2024
© Евразийский национальный университет им. Л.Н.Гумилева, 2024
© L.N. Gumilyov Eurasian National University, 2024

Учитывая, что объем средств, передаваемых из РБ в регионы, значителен и составляет порядка 58% от общих доходов местных бюджетов, вопрос целевого и эффективного их использования является первостепенным. Однако, так как бюджетные субвенции, передаваемые из РБ в МБ, не имеют целевого назначения, оценить эффективность их использования на местном уровне не представляется возможным.

Современное состояние системы межбюджетного регулирования – это результат уже тридцатилетней практики организации и реформирования межбюджетных отношений. Для формирования обоснованных рекомендаций по совершенствованию данной сферы необходимо принимать во внимание накопленный, в том числе и негативный, опыт ее развития. Существуют различные подходы к периодизации развития межбюджетных отношений на региональном уровне. Обычно в качестве его переломных моментов выделяют, во-первых, изменение бюджетного законодательства и, во-вторых, принятие соответствующих концепций развития бюджетной системы и межбюджетных отношений [6].

По нашему мнению, особенность межбюджетных трансфертов как объекта аудита эффективности состоит в том, что они могут рассматриваться и использоваться по-разному, в зависимости от социально-экономической ситуации, реализуемой финансовой политики, а также целей и задач, решаемых на республиканском и региональном уровнях.

Учитывая, что на сегодняшний день сформирована бюджетная система с высоким уровнем централизации доходов, используемый подход к организации межбюджетного регулирования позволяет решать текущие экономические и политические задачи. Однако для использования трансфертов в управлении стратегическим развитием муниципальных образований необходимо дальнейшее совершенствование системы межбюджетного регулирования на региональном уровне. Применение традиционного подхода к распределению трансфертов в изменившихся условиях не позволяет использовать их потенциал в качестве инструментов финансового регулирования.

Список использованных источников:

1. Бюджетный Кодекс Республики Казахстан: принят 4 декабря 2008 года, №95-IV (с изм. на 02.01.2024 г.) // <https://adilet.zan.kz/rus/docs>
2. Alibekova A.B., Sembiyeva L.M. Foreign experience in auditing the effectiveness of inter-budgetary relations // Вестник ЕНУ им. Л.Н. Гумилева. – 2022. – Т. 2. – С. 230-240.
3. ISSAI 100. Основопологающие принципы аудита в государственном секторе // <https://www.eurosai.org/handle404?exporturi>.
4. Об утверждении методики расчетов трансфертов общего характера: утв. приказом Министра национальной экономики Республики Казахстан от 11 декабря 2014 года, №139
5. Аль-Макзуми Х.М.Х. Финансовый и правовой механизм повышения эффективности качества государственного аудита в системе межбюджетных отношений // Право: история и современность. – 2019. – №4(9). – С. 104-110.
6. Алибекова А.Б. Аудит эффективности межбюджетных отношений: теория и практика. Монография. – ТОО Lantar boks, 2023. – 213 с.

ӘОЖ 336.114

МЕМЛЕКЕТТІК АУДИТ ОРГАНДАРЫНЫҢ ҚЫЗМЕТІНДЕГІ ЖАСАНДЫ ИНТЕЛЛЕКТ ТЕХНОЛОГИЯЛАРЫ

Аманжан С.А.

Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті., Астана қ.,

Қазақстан Республикасы

E-mail: simb02@mail.ru

Тажикенова С.К.

э.ғ.к., доцент, Л.Н.Гумилев атындағы ЕҰУ КЕАҚ

Астана қ., Қазақстан

Аңдатпа. Берілген мақалада елімізде қалыптасқан мемлекеттік аудит және қаржылық бақылау жүйесіне жасанды интеллект технологияларын енгізудің мәселелері мен қажеттілігі айқындалады. Жасанды интеллект - бұл сандық компьютердің немесе компьютермен басқарылатын роботтың адамның құзыреті деп санайтын тапсырмаларды орындау қабілеті. Мемлекеттік

аудит органдарының қызметіне жасанды интеллект енгізу аудиторлық тексерулер жүргізудің тиімділігін, дәлдігін және объективтілігін арттыру үшін көптеген мүмкіндіктер береді. Автор осы мәселе шеңберінде жасанды интеллекттің түсінігін, оның түпкілікті мақсатын және оны енгізу мүмкіндігі мен кедергілерін анықтады. Ғылыми мақалада мемлекеттік аудит жүйесіне жасанды интеллект технологияларын енгізу бойынша жетілдіру жолдары ұсынылды.

Кілт сөздер: жасанды интеллект, мемлекеттік аудит, мемлекеттік аудит органдары, мемлекеттік басқару, жүйе, цифрлық жоба.

Аннотация. В данной статье описаны проблемы и необходимость внедрения технологий искусственного интеллекта в систему государственного аудита и финансового контроля. Искусственный интеллект — это способность цифрового компьютера или робота с компьютерным управлением выполнять задачи, которые человек считает компетентными. Внедрение искусственного интеллекта в деятельность органов государственного аудита открывает множество возможностей для повышения эффективности, точности и объективности проведения проверок. Автор определил понятие искусственного интеллекта, его конечную цель, а также возможность и препятствия его внедрения в рамках данного вопроса.

В научной статье предложены пути совершенствования внедрения технологий искусственного интеллекта в систему государственного аудита.

Ключевые слова: искусственный интеллект, государственный аудит, органы государственного контроля, государственное управление, система, цифровой проект.

Annotation. This article describes the problems and need for introducing artificial intelligence technologies into the system of government audit and financial control. Artificial intelligence is the ability of a digital computer or computer-controlled robot to perform tasks that a human considers competent. The introduction of artificial intelligence into the activities of state audit bodies opens up many opportunities for increasing the efficiency, accuracy and objectivity of audits.

The author defined the concept of artificial intelligence, its ultimate goal, as well as the possibility and obstacles to its implementation within the framework of this issue.

The scientific article suggests ways to improve the implementation of artificial intelligence technologies in the state audit system.

Key words: artificial intelligence, state audit, state control bodies, public administration, system, digital project.

Қазіргі уақытта жаһандық ауқымда болып жатқан технологиялық трансформациялар әлемдік қажеттіліктер мен нарық құрылымын толығымен қайта қарастыруда. Адамзат өткен ғасырдан айтарлықтай ерекшеленетін технологиялық дамудың жаңа дәуіріне аяқ басты.

Цифрлық технологиялар мен ғылым саласындағы прогресс тек мемлекеттік аудиторлардың жұмыс ортасында ғана емес, олардың қызмет процестерінде де өзгерістерді болжайды. Қазіргі уақытта мемлекеттік аудитке жедел, ашық және сенімді ақпарат қажет. Сондықтан аудиторлық салаға жасанды интеллект технологияларын енгізу өте өзекті және стратегиялық маңызды қадам болып табылады. Осылайша, мемлекеттік аудитте жасанды интеллектті пайдалану әлеуеті өте жоғары екендігіне қарамастан, біздің жүргізген зерттеулеріміз оны теориялық және тәжірибелік тұрғыдан зерттеу жеткіліксіз екендігі мақала тақырыбының өзектілігін дәлелдей түседі.

Жасанды интеллект(ЖИ) — бұл сандық компьютердің немесе компьютермен басқарылатын роботтың адамның құзыреті деп санайтын тапсырмаларды орындау қабілеті. Қазіргі уақытта бұл термин адамның интеллектіне тән интеллектуалды процестерге ие жүйелерді дамыту жобасына қолданылады. Басқаша айтқанда, ЖИ — бұл деректерді тез алуға, белгілі бір заңдылықтарды анықтауға, тенденцияларды оңтайландыруға немесе болжауға болатын механикаландырылған оқыту алгоритмдері мен құралдарының үлкен спектрі. Бұл терминнің тұжырымдамасы алғаш рет Алан Тюрингтің 1950 жылғы “Есептеу машиналары және интеллект” жұмысынан кейін айтылды. Алты жылдан кейін 1956 жылы Джон Маккарти “жасанды интеллект” терминін Дартмут колледжіндегі алғашқы ЖИ конференциясына енгізді. [1]

Жасанды интеллект-информатика, биология, психология, лингвистика, математика, машина жасау сияқты пәндерге негізделген ғылым мен технология. Жасанды интеллекттің негізгі бағыттарының бірі-адамның интеллектімен байланысты компьютерлік функцияларды дамыту, мысалы: пайымдау, оқыту және мәселелерді шешу.

Жасанды интеллекттің негізгі мақсаттары:

- Сараптамалық жүйелерді құру — ақылға қонымды мінез-құлықты көрсететін жүйелер: үйрену, көрсету, түсіндіру және кеңес беру;
- Машиналарда адамның интеллектісін жүзеге асыру-адам сияқты түсінуге, ойлауға, үйретуге және өзін ұстауға қабілетті машина жасау.[2]

Қазіргі уақытта жасанды интеллект экономикаға көбірек енуде және 2030 жылға қарай бұл әлемдік нарықтың жалпы көлемінің 15,7 трлн долларға өсуіне әкелуі мүмкін деп болжануда. Бұл технологияны игеруде АҚШ пен Қытай жетекші орын алады.[8]

Еліміздің цифрлық экономикаға өтуін дамыту үшін «Ақпараттық Қазақстан-2020» және «Цифрлық Қазақстан» атты мемлекеттік бағдарламалар енгізілді [5]. Экономиканы неғұрлым тез дамытуды мақсат ете отырып, қазіргі таңда сұранысқа ие цифрлық технологияларды қолдану арқылы нәтижеге жетуді көздеп отыр.

Республикада технологиялардың жылдам өсуіне және қызмет көрсетудің электрондық форматына қайта бағдарлануға «Цифрлық Қазақстан» бағдарламасы негіз болуға тиіс. Осы бағдарламаны іске асыру шеңберінде «Smart Data Ukimet», «Smart bridge» және т.б. сияқты цифрлық жобалар әзірленді. Болжамдық бағалауларға сәйкес, тек 2021 жылы жасанды интеллект, есептеу және сымсыз жүйелерді құруға байланысты техникалық, технологиялық және бағдарламалық шешімдер нарығы 35% - ға өсіп, 12 млрд.. 5G жиіліктерін пайдалануға көшу корпоративтік секторға 2025 жылға қарай деректердің 70% дерлік бұлтты өңдеуді жүзеге асыруға мүмкіндік береді [8].

Мемлекеттік аудит органдары Цифрлық мемлекетке көшу шеңберінде цифрлық технологияларды белсенді енгізуде. Мысалы, Қазақстан Республикасының Жоғары аудиторлық палатасы 2021 жылдан 2025 жылға дейінгі кезеңге арналған Даму стратегиясы шеңберінде өз қызметінің барлық салаларын цифрландырумен қамтуды жоспарлап отыр. Жоспар бойынша 2023 жылға қарай процестердің 80% цифрландырылады, ал 2025 жылға қарай бұл көрсеткіш 10% - ға артады [6, 33-бет]. Үкімет тәжірибесінің жылдам өзгеруі және жаңа әдістер мен технологияларды қолдану жоғары сапалы кадрларды даярлау және қайта даярлау бағдарламасын әзірлеудің маңыздылығын көрсетеді.

Қазіргі уақытта жасанды интеллект аудит процесін жеңілдетеді, өйткені ол көп уақытты қажет ететін тапсырмаларды тиімдірек орындауға көмектеседі. Технологиялық прогресс көптеген жоғары аудиторлық органдардың (ЖАО) жұмысына әсер етті, ал пайда болған технологиялар ЖАО-ның тиісті басқаруға ықпал ету жолдарын одан әрі анықтай алады. Су өзінің технологиялық жолының әртүрлі кезеңдерінде және олардың технологияларды пайдалануына клиенттік мекемелердегі деректердің қолжетімділігі және мүмкіндіктердің шектеулілігі сияқты факторлар әсер етуі мүмкін. Осы мысалда жасанды интеллектті белсенді түрде енгізушілердің бірі – Непал ЖАО айта аламыз [10]. Аудит жүргізуге көмектесу үшін жасанды интеллекттің құралдары жүйеленген.

«Роботтық процестерді автоматтандыру (RPA)»:

• Көптеген қайталанатын аудит тапсырмаларын RPA көмегімен тиімдірек орындауға болады;

• тексерілетін ұйымдардың деректері SAI (жоғары аудит органы) жүйесіне жүктелгеннен кейін, RPA сәйкессіздіктер мен ауытқуларды анықтай алады, содан кейін оларды адам аудиторлар жоя алады. Мысалы, ұсталған салықтар белгіленген мөлшерлеме бойынша төлемдерден алынады. Егер мұндай төлемдер осы белгіленген салық шегерімдерінсіз жүргізілсе, RPA мұндай ақпаратты адам аудиторларына қосымша тергеу жүргізуге мүмкіндік береді;

• роботтық технологияның күші көптеген айнаымалыларды есепке алу үшін де қолданыла алады және әртүрлі мүдделі тараптарды ескерту үшін бағдарламалануы мүмкін.

«Іздеу жүйесін оңтайландыру құралдары»:

• Тәуекелдерді бағалау негізгі аудиторлық қызмет болып табылады және Непал ЖАО аудиторлық ресурстарды тәуекел дәрежесіне қарай бөледі;

• ЖИ алгоритмдерін объектілерді жіктеу және кластерлеу үшін пайдалануға болады;

• ЖИ әзірлеген тәуекелдерді басқару механизмі тәуекелдің өсіп келе жатқан сипатын бағалауды есептей алады;

• тәуекелдерді бағалау механизмі әртүрлі критерийлерді есепке алуға бағдарламалануы мүмкін, мысалы, транзакциялардың маңыздылығы, көлемі мен класы, сезімталдығы мен күрделілігі және ресурстарды бөлуге көмектесетін тексерілетін объектілерді санаттау;

- іздеу жүйесін оңтайландыру құралдары қымбат сатып алуларды анықтауда және геокеңістіктік талдауда бірдей пайдалы болып табылады.[11]

Осылайша, Непалдың ішкі аудит органдары аудиторлық тексерулер жүргізу үшін жасанды интеллект құралдарының өсу динамикасын ескере отырып, болашақта технологиялық инноваторлардың рөлін атқарады деп болжауға болады. Сонымен қатар, қазіргі уақытта жасанды интеллект құралдарын біріктіретін аудиторлық жүйелер талдау процесін жеделдету, аудитордың жұмыс уақытын қысқарту және әртүрлі мәселелерді шешуді жеңілдету сияқты көптеген артықшылықтарға ие.

Мемлекеттік аудит органдарының қызметіне жасанды интеллект технологияларын енгізу түрлі кедергілерге тап болуы мүмкін:

1) Қаржыландырудың жетіспеушілігі: жасанды интеллектті енгізу қажетті жабдықты сатып алуға, бағдарламалық жасақтаманы әзірлеуге және қызметкерлерді оқытуға айтарлықтай қаржылық шығындарды талап етеді. Шектеулі бюджет үлкен кедергі болуы мүмкін.

2) Білікті кадрлардың жетіспеушілігі: мемлекеттік аудит органдарының қызметінде жасанды интеллект технологияларын игерген жоғары білікті кадрлардың жоқтығы оны жүзеге асыруды қиындатуы мүмкін.

3) Құпиялылық және қауіпсіздік мәселелері: деректердің қауіпсіздігі мен құпиялылығын қамтамасыз ету мемлекеттік аудит үшін маңызды. Деректердің бұзылуына және жасанды интеллектті дұрыс пайдаланбауға қатысты алаңдаушылық іске асыру процесін баяулатуы мүмкін.

4) заманауи жоғарғы платформалармен жабдықталған материалдық техникалық базаның төмен деңгейі;

5) мемлекеттік органдардың бухгалтерлік есепті жүргізуге шоғырландыруға мүмкіндік бермейтін түрлі бухгалтерлік жүйелерді қолдануы.

6) Бюрократиялық кедергілер: мемлекеттік құрылымдарға жаңа технологияларды енгізудің қиындықтары бюрократиялық процедуралармен, ұзақ келісімдермен және қолданыстағы жұмыс процестерінің өзгеруімен байланысты болуы мүмкін.

Кедергілерді жою мақсатында мынадай жетілдіру жолдарын ұсынамын:

1) мемлекеттік аудит органдарының қызметін шетелдік мемлекеттер тәжірибесі негізінде цифрландыру;

2) мемлекеттік аудит органдарында машиналарды оқыту негізіндегі жасанды интеллект технологияларын қолдану ұсынылады. Сондықтан, Норвегия еліне жасанды интеллект пен машиналарды оқыту барысы белсенді түрде еңгізілгендіктен осы мемлекеттің тәжірибесіне сүйене отырып, біздің еліміз үшін аудиторлық жалпы бағдарламалау және модельдерді енгізу тәсілдеріне сүйене келе, тиісті бағдарламалық құралдарды қолдана білу керек;

3) Непал елінің «Іздеу жүйесін оңтайландыру құралдары» жүйесін негізге ала отырып, отандық Бірыңғай Дерекқор функцияларын автоматты түрде ақпаратты топтарға бөле отырып өңдеу, сақтау және жинақталған ақпараттар негізінде бұзушылықтарды анықтау деңгейіне дейін жетілдіру;

4) жасанды интеллектті енгізуге кедергілерді жою мақсатында, біріншіден, жасанды интеллект технологияларын игерген жоғары білікті мемлекеттік аудиторларды даярлауды қолға алу. Ол үшін мемлекеттік ІТ аудиті бойынша жеке білім беру бағдарламасын ашу ұсынылады.

Осылайша, жасанды интеллект технологияларын мемлекеттік аудит саласына енгізудің аса маңызды екендігі туралы қорытындыға келеміз. Біз тиімді бақылауға елді басқару жүйесіне оң әсер ететін органдар мен аудит объектілері арасында толыққанды әріптестік қатынастар орнату арқылы қол жеткізуге болады деп санаймыз. Бұл жүйені бағалауға ғана емес, сонымен қатар заманауи инновациялық технологияларды қолдана отырып, жоғары стандарттарға сәйкес келуге мүмкіндік береді. Осыған байланысты біз теріс көрсеткіштер мен бұзушылықтарды анықтайтын мемлекеттік аудит болашақта қайталанбауы үшін жасанды интеллект технологияларын қолдана отырып, олардың алдын алу, болжау және бақылау шараларын қабылдауы керек деп санаймыз.

Қолданылған әдебиеттер тізімі:

1. Искусственный интеллект: сущность и теории https://studbooks.net/2361204/tehnika/iskusstvennyy_intellekt_ponyatie_suschnost_teorii
2. Искусственный интеллект: история <https://neuronus.com/stat/1258-что-такое-iskusstvennyj-intellekt.html>
3. «Стратегия "Казахстан-2050": новый политический курс состоявшегося государства» Послание Президента Республики Казахстан - Лидера Нации Н.А. Назарбаева народу Казахстана, г. Астана, 14 декабря 2012 года <https://adilet.zan.kz/rus/docs/K1200002050>
4. Искусственный интеллект и кризис теорий сознания <https://habr.com/ru/post/500732/>

5. «Цифрлық Қазақстан» мемлекеттік бағдарламасын / Қазақстан Республикасы нормативтік құқықтық актілерінің ақпараттық құқықтық жүйесін бекіту туралы Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2017 жылғы 12 желтоқсандағы 827 қаулысы. Электрондық ресурс. – URL: <https://adilet.zan.kz/kaz/docs/P1700000827>
6. Стратегия развития счетного комитета по контролю за исполнением Республиканского бюджета на 2021 – 2025 годы [электронный ресурс]. – URL: <https://www.gov.kz/memleket/entities/esepp/documents/details/230772?lang=ru>
7. Цифрлық Қазақстан мемлекеттік бағдарламасы. Digital Kazakhstan ресми сайты. [Электрондық ресурс]. – URL: <http://www.digitalkz.kz>
8. Данные аналитиков международной консалтинговой компании Frost & Sullivan. <https://www.frost.com/news/press-releases/к-2022-году-объем-мирового-рынка-технолог/>
9. «Мемлекеттік аудит және қаржылық бақылау туралы» Қазақстан Республикасының 2015 жылғы 12 қарашадағы № 392-V заңы [электронный ресурс]. – URL: <https://adilet.zan.kz/kaz/docs/Z1500000392>
10. Искусственный интеллект: подготовка к будущему аудита <https://intosaijournal.org/artificial-intelligence-preparing-for-the-future-of-audit/>
11. Международный журнал Государственного аудита «Аудит алгоритмов машинного обучения» 2021-42. С.40 https://www.intosai.org/fileadmin/downloads/about_us/IJGA_Issues/2021/
12. "Ақпараттық Қазақстан - 2020" 2013-2020 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Президентінің 08.01.2013 жылғы №464 Жарлығы / Қазақстан Республикасы нормативтік құқықтық актілерінің ақпараттық құқықтық жүйесі. Электрондық ресурс. – URL: <https://adilet.zan.kz/kz>

УДК 657.6

ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІК АҚПАРАТЫНЫҢ БАСҚАРУ ШЕШІМДЕРІН ҚАБЫЛДАУҒА ӘСЕРІ

Асанбек С.Д.

asanbek.sagi@gmail.com

магистрант, Л.Н.Гумилев атындағы ЕҰУ КЕАҚ, Астана қ., Қазақстан

Молдаибаева Л.П.

askar_96_96@mail.ru

э.ғ.к., қауымд. профессор, Л.Н.Гумилев атындағы ЕҰУ КЕАҚ
Астана қ., Қазақстан

Андатпа. Бұл зерттеу қазақстандық ұйымдар үшін қаржылық есептіліктің маңыздылығын бағалайды және оның басқарушылық шешімдер қабылдауға әсерін зерттейді. Президенттің инвестициялық ахуалды және қаржылық тұрақтылықты жақсарту жөніндегі басымдықтары үшін тақырыптың өзектілігін атап көрсете отырып, әдістеме статистикалық деректерді талдауды, әдебиеттерге шолуды және Дүниежүзілік банктің "кредит алу" санатындағы Қазақстанның рейтингін бағалауды қамтиды. Нәтижелер компанияның кірістері, шығыстары және жалпы қызметінің нәтижелері туралы ақпарат берудегі қаржылық есептіліктің маңызды рөлін көрсетеді. Қаржылық есептілік ағымдағы қызметті бағалауға көмектесіп қана қоймайды, сонымен қатар нарыққа шығу, өнімді әзірлеу, қызметтерді сатып алу және енгізу сияқты стратегиялық шешімдер қабылдауға негіз болады.

Кілт сөздер – қаржылық есептілік, менеджмент, стратегиялық шешімдер, инвестиция, басқару шешімдері, қаржылық шешімдер, есеп стандарттары, қаржылық жағдай.

Аннотация. В этом исследовании оценивается значимость финансовой отчетности для казахстанских организаций и исследуется ее влияние на принятие управленческих решений. Подчеркивая актуальность темы для приоритетов Президента по улучшению инвестиционного климата и финансовой стабильности, методология включает анализ статистических данных, обзор литературы и оценку рейтинга Казахстана в категории "Получение кредита" Всемирного банка. Полученные результаты подчеркивают важнейшую роль финансовой отчетности в предоставлении информации о доходах, расходах и результатах деятельности компании в целом. Финансовая отчетность не только помогает оценить текущую деятельность, но и служит основой для стратегических решений, включая выход на рынок, разработку продукта, приобретения и внедрение услуг.